

Thuisloosheid in Vlaanderen

Informatietekst voor studenten
sociaal werk

1 oktober 2020

samvzw.be

1. Thuisloosheid: wat is dat?

Wonen is meer dan een dak boven je hoofd hebben. Wonen betekent ook geborgenheid, veiligheid, privacy, identiteit, verankering, sociale netwerken, familie, omgeving, buurt... en gezond leven. Een plek om te koken, te eten, zich te verzorgen, te slapen, uit te zieken wanneer dat nodig is. Thuisloosheid is dus meer dan een woonprobleem. Samengevat kan dit in volgende definitie worden gegoten:

“Dak- en thuislozen zijn mensen die door financieel-economische, sociale en/of psychologische oorzaken en omstandigheden niet in staat zijn een dak of thuis te verwerven of te behouden.”

Voor het leesgemak zullen we in de tekst spreken over thuislozen. Maar we bedoelen er ook mensen mee die op straat leven, en dus letterlijk ‘dakloos’ zijn.

2. Aanleidingen en aantallen

In Vlaanderen werden tijdens een telling in 2014, ca. 5500 unieke personen als thuisloos geteld. Het ging om mensen die in de opvang verbleven of begeleid werden in een traject gericht op het verwerven en behouden van een woning. Er is echter ook veel ‘verborgen’ thuisloosheid. Zoals mensen die tijdelijk intrekken bij vrienden of familie. Wat het publiek meestal ziet, de buitenslapers, is dus maar het topje van de ijsberg.

Thuisloosheid is niet alleen in de steden aanwezig, maar ook in landelijke gebieden. Een recent onderzoek in het Hageland, bracht aan het licht dat 1 op 13 OCMW-cliënten er (verborgen) thuisloos waren.

De drie voornaamste aanleidingen voor thuisloosheid in Vlaanderen zijn: familiale problemen, verslavingen en uithuiszettingen.

3. Thuisloosheid beëindigen: de visie

Landen of regio's die thuisloosheid willen beëindigen, doen dat meestal op basis van volgende 5 strategische doelstellingen :

1. Niemand (met en zonder papieren) mag genoodzaakt zijn om tegen zijn wil op straat te moeten overnachten bij gebrek aan opvang die aangepast is aan zijn situatie.
2. Niemand mag genoodzaakt zijn om langer dan nodig te moeten verblijven in de opvang bij gebrek aan doorstromingsmogelijkheid naar (begeleid) wonen.
3. Niemand mag uit een instelling ontslagen worden (ziekenhuis, psychiatrie, gevangenis, jeugdinstelling...) zonder voldoende nazorg en een oplossing voor zijn woonsituatie.
4. Niemand mag uit huis gezet worden bij gebrek aan begeleidings- en herhuisvestingmogelijkheden.
5. Geen enkele jongvolwassene, mag thuisloos worden als gevolg van de overgangssituatie naar zelfstandigheid.

Deze visie op thuisloosheid werd onderschreven door de CAW's, de Vlaamse OCMW's en vormde ook de sokkel van het actieplan thuisloosheid 2017-2019, van de Vlaamse regering.

Merk op dat drie van de vijf strategische doelstellingen, te maken hebben met het voorkomen van thuisloosheid. Preventie dient dus het zwaartepunt te worden van het beleid en de praktijk, gericht op het beëindigen van thuisloosheid (zie verder).

Het beëindigen van thuisloosheid, vereist ook een voldoende gedifferentieerd aanbod, dat evenredig gespreid moet zijn in verhoudingen tot de noden op het terrein. Hoe zo'n aanbod er kan uitzien, behandelen we hierna.

4. Hoe worden thuislozen geholpen?

In Vlaanderen zijn het vooral de CAW's en OCMW's die instaan voor de hulpverlening voor thuislozen. De CAW's worden aangestuurd door de Vlaamse Minister voor Welzijn, de OCMW's door het lokaal bestuur. Momenteel worden OCMW's meer en meer geïntegreerd in het lokaal bestuur en zie je de benaming 'sociaal huis' of 'welzijnshuis' opduiken.

4.1. Preventieve oplossingen

Voorkomen is altijd beter dan remediëren en kost ook veel minder. Voorbeelden van preventieve oplossing in Vlaanderen zijn:

- Ambulante woonbegeleiding: cliënten of gezinnen met veelvuldige problemen worden aan huis begeleid o.m. met de bedoeling dat ze hun woonst kunnen behouden.
- Preventie van uithuiszetting of preventieve woonbegeleiding: er is hier al sprake van een dreigende uithuiszetting. De hulpverlener tracht dit te voorkomen door in overleg met huurder en verhuurder naar een oplossing te zoeken. Kenmerkend aan preventieve woonbegeleiding is dat de hulpverlener de cliënt al contacteert vooraleer deze zelf een hulpvraag heeft gesteld. Vandaar omschrijft men deze werkwijze als 'bemoeizorg'. Signalen dat er uithuiszetting dreigt kunnen komen van de (sociale) verhuurder of van derden.
- Vormingen voor jongeren om hen voor te bereiden op zelfstandig wonen.
- Financiële hulpverlening, budgetbeheer, schuldbemiddeling: om mensen te ondersteunen bij het in evenwicht houden van hun inkomsten en uitgaven (waardoor essentiële kosten zoals huur en energiekosten betaald worden).

4.2. Opvanggerichte oplossingen

Opvanggerichte oplossingen zijn altijd tijdelijk en gericht op doorstroming. Cliënten worden opgevangen in een leefgroep, maar meer en meer op een studio of in een noodwoning. Volgende opvangvormen zijn in Vlaanderen aanwezig:

- Nacht-en winteropvang. Dit is de meest laagdrempelige opvang en wordt ingericht door de lokale overheden, maar vaak wel uitgebaat door een CAW.
- Mannen, vrouwen, gemengde en jongerenopvangcentra. Deze worden ingericht door de CAW's. In sommige regio's zijn er ook lokale overheden, die een opvangcentrum inrichten, of een aantal opvangplaatsen, van een CAW-opvangcentrum financieren.
- Vluchthuizen en andere beveiligde opvangvormen voor slachtoffers van familiaal geweld. Worden ook ingericht door de CAW's.
- Noodwoningen voor acute sociale situaties, maar ook in geval van brand. Deze worden ingericht door de OCMW 's.

4.3. Woongerichte oplossingen

In woongerichte oplossingen heeft de cliënt een huurcontract bij een private of sociale verhuurder en krijgt men begeleiding door een welzijnsorganisatie zo lang als dat nodig is. Volgende woongerichte oplossingen zijn in Vlaanderen aanwezig:

- Begeleid wonen.
- Zorgwonen: een vorm van begeleid wonen voor thuislozen die hulp nodig hebben, van de thuisverzorging, om zelfstandig te kunnen leven.
- Begeleid zelfstandig wonen voor jongvolwassenen.
- Housing-first voor langdurig thuislozen met verslavings-en/of psychiatrische problemen.
- Er bestaan ook tal van projecten en alternatieve woonvormen, zoals het werken met mobiele woonunits enz.

4.4. Dagopvang en andere initiatieven

In dagopvang of inloopcentra kan men terecht voor hulp, praktische dienstverlening en ontmoetings-of vormende activiteiten.

De voetbalclubs voor thuislozen bewerkstelligen het heropbouwen van een sociaal netwerk via sport.

4.5. Integratiegerichte maatregelen

Dit zijn maatregelen die in wetgeving gegoten zijn en door OCMW's of andere overheidsinstanties worden toegekend als men dakloos is, of het dreigt te worden. Op de website www.rechtenverkenner.be vind je er meer uitleg over.

Het gaat om volgende maatregelen:

- Een referentieadres bij een OCMW of een particulier, als je op straat leeft of in de nacht-opvang verblijft en bent uitgeschreven (ambtelijk geschrapt) uit het bevolkingsregister.
- Een federale installatiepremie om huisraad te kopen als je als thuisloze een woonst hebt gevonden.
- Een versnelde toewijzing van een sociale woning.
- Een huurtoelage als je vanuit een opvangcentrum verhuist naar een kwaliteitsvolle woning.
- Ondersteuning door de OCMW's voor het financieren van een huurwaarborg.
- OCMW's worden door de griffie van het vredegerecht op de hoogte gebracht als er een vordering tot uithuiszetting wordt ingediend, zodat ze nog kunnen bemiddelen.
- Een Vlaams fonds preventie uithuiszetting dat tussenkomt om uithuiszetting alsnog te vermijden.

5. Veel gebruikte methodieken

Mensen geraken en blijven uit de thuisloosheid door: een betaalbare en vaste woonst, een degelijk inkomen (liefst via werk) en een ondersteunend sociaal netwerk. Als één of meerdere van deze zaken onvoldoende zijn ingevuld, is het risico op herval levensgroot. Het is dan ook belangrijk dat de begeleiding zich minstens op deze drie domeinen richt. Daarnaast is elke cliënt natuurlijk ook uniek en is maatwerk aangewezen.

CAW's en OCMW's zijn eerstelijnsdiensten en gebruiken tal van hulpverleningsmethodieken i.f.v. de noden van de cliënt (men werkt dus eclecticisch).

Een veel voorkomende methodiek bij het werken met thuislozen is maatzorg of maatwerk. De hulpverleningsmethode heeft volgende kenmerken:

- **Positieve of krachtgerichte hulpverlening:** de cliënt staat centraal. Men tracht een vertrouwensrelatie op te bouwen en respecteert het tempo van de cliënt. Positieve hulpverlening kijkt ook niet enkel naar de problemen, maar eveneens naar de krachten en mogelijkheden van de cliënt. Want precies daarmee kan je als hulpverlener aan de slag.
- **Integrale hulpverlening:** men richt zich op de verschillende levensdomeinen die de cliënt belangrijk vindt.
- **Participatie:** er is een actieve betrokkenheid van de cliënt en een gelijkwaardige relatie.
- **Gestructureerde hulpverlening:** de verschillende begeleidingsdoelstellingen worden in een begeleidingsplan gegoten en op een gefaseerde wijze behandeld.
- **Gecoördineerde hulpverlening.** Thuisloosheid is een complex probleem en geen enkele dienst is in staat om alleen voor alle aspecten een oplossing te bieden. Je gaat dus meestal samenwerken met andere diensten. Evenwel niet boven het hoofd van de cliënt, maar in overleg en betrokkenheid. Zo is het aangewezen cliënten rechtstreeks te betrekken bij overleg met andere diensten.

6. Voornaamste beleidssignalen

- Thuisloosheid kenmerkt zich door sociale uitsluiting via een woonprobleem. Voldoende en betaalbare kwaliteitsvolle huisvesting, zijn essentieel om thuisloosheid te kunnen beëindigen. Zo niet krijg je veel uithuiszettingen of slibt de opvang toe bij gebrek aan doorstromingsmogelijkheden.
- Een nog sterkere en bredere preventie van thuisloosheid. Dus nog meer inzetten op preventie van uithuiszetting. Maar ook een breder armoedebeleid is noodzakelijk. Zoals bv. de bestrijding van kinderarmoede omdat familiale problemen, de belangrijkste aanleiding zijn voor thuisloosheid.
- Woongerichte oplossingen zoals housing first zijn effectief en dienen nog verder uitgebouwd te worden.
- Noodwoningen en studio-opvang zijn kind- en gezinsvriendelijker dan een opvang in een leefgroep.
- Diensten dienen op het terrein goed samen te werken. Dat kan best gerealiseerd worden in een netwerk: een gestructureerd samenwerkingsverband tussen welzijns-, woon- en gezondheidsdiensten.

7. Werken met dak-en thuislozen: het hulpverlenersprofiel

De werkgroep thuisloosheid en wonen van de CAW's, maakte onlangs onderstaand competentieprofiel op voor een ervaren hulpverlener. Dat niveau heb je natuurlijk nog niet als pas afgestudeerde bij indiensttreding. Je wordt echter ingewerkt op je dienst, krijgt coaching en intervisie. Daarnaast kan je ook gerichte bijscholing volgen (zie verder).

Minimaal opleidings-en ervaringsniveau	Diploma hoger onderwijs (bachelor of HBO5)
Type opleidingsrichtingen bij voorkeur gevolgd	Menswetenschappelijke richting.
Ander voorwaarden	Rijbewijs B, kunnen beschikken over wagen voor huisbezoeken
Technische competenties	
Professionele kennis	Kennis sociale kaart, integrale kijk op verschillende levensdomeinen, kennis van de diversiteit van mensen met woonproblemen, kennis van dak-en thuislozenproblematiek, regelgeving rond grondrechten, regelgeving rond maatschappelijke dienstverlening, huurwetgeving
Professionele vaardigheden	Geëngageerd en sterk gemotiveerd zijn om met individuen en cliëntsystemen uit de doelgroep te werken. Zelfstandig kunnen werken zonder het teambelang uit het oog te verliezen. Bemiddelend kunnen optreden vanuit meerzijdige partijdigheid, inclusief rekening houdend met afwezige partijen (3-hoeksoverleg) OPM: bij zowel WB als PWB van toepassing doch bij PWB werk je structureel binnen context met driehoeksoverleg waar dit bij WB kan voorkomen, maar niet steeds zo is.
Cliëntgericht werken	Hulpverlenend handelen afstemmen op maat van de cliënt: kan empowerend en sturend werken, daar waar mogelijk regie in handen van de cliënt geven. Verbindend werken: werken als bruggenbouwer naar een informeel en professioneel netwerk en herstel inzetten waar nodig. (Integrale) begeleidingsstrajecten (psychosociaal, sociale administratie, relationeel, ...) kunnen opnemen. Planmatig en resultaatgericht kunnen werken (werken met een handelingsplan) binnen de bestaande organisatiekaders (bvb. Kwaliteitshandboek,).

	<p>Stelt vragen en observeert non-verbale signalen om meer inzicht te krijgen in verwachtingen en noden van de cliënt (de vraag achter de vraag leren kennen).</p> <p>Outreaching en aanklampend kunnen werken bij hulp- en zorgvermijders die (nog) geen hulpvraag hebben.</p> <p>Weten welke vaardigen nodig zijn om zelfstandig te wonen en cliënten ondersteunen om deze te verwerven.</p>
Communicatieve vaardigheden	<p>Contactvaardig zijn: aanspreken (respectvolle assertiviteit kunnen hanteren, ...) én aanspreekbaar zijn (open houding, non-verbale communicatie en luistervaardigheden).</p> <p>Handelen met een empathisch vermogen.</p> <p>Het handelingsplan afstemmen met de cliënt/het cliëntstelsel.</p>
Conflict-en crisishantering	<p>Grenzen kunnen stellen en discussie aangaan zonder agressie uit te lokken.</p> <p>Kunnen omgaan met agressie (omgaan met zowel verbale als fysieke agressie, escalatie van agressie voorkomen).</p> <p>Kunnen omgaan met crisissituaties.</p>
Tijdmanagement	<p>Flexibel en efficiënt kunnen omgaan met onverwachte en wijzigende omstandigheden.</p> <p>De principes van goed agendabeheer vlot toepassen.</p> <p>Zich goed kunnen organiseren (o.a. balans werk-privé).</p>
Informatie verwerken	<p>De benodigde informatie en documentatie snel kunnen terugvinden.</p> <p>Complexe materie kunnen analyseren en juiste prioriteiten stellen onder tijdsdruk.</p>
Netwerken	<p>Netwerken kunnen onderhouden, kunnen samenwerken en onderhandelen met netwerken.</p> <p>Netwerken kunnen opbouwen.</p>
Politisierend werken	<p>Waarborgen van sociale rechten, zodat mensen ook daadwerkelijk gebruik kunnen maken van hun rechten.</p> <p>Meewerken aan het wijzen op op de structurele mechanismen die sociale problemen veroorzaken én op de verantwoordelijkheid van sociaal werkers hier iets aan te doen.</p> <p>Meewerken aan constructieve beleidssignalen.</p>
Technische vaardigheden	<p>Zelf de handen uit de mouwen willen én kunnen steken (hands on).</p>
Probleemoplossende vaardigheden	<p>Creatief kunnen omgaan met diverse situaties.</p> <p>Zich niet van zijn/haar stuk laten brengen in complexe multiproblemsituaties, door situaties van</p>

	extreme vervuiling, verzamelwoede, overlast, veel en verwaarloosde huisdieren, ernstige psychiatrische en verslavingsproblematiek, door tijdsdruk....
Talenkennis	<p>Vlotte beheersing van zowel de gesproken als geschreven taal in het Nederlands.</p> <p>Zelfstandig de communicatie met anderstaligen vlot kunnen opnemen (zowel begrijpen als iets kenbaar maken): dit betekent zowel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ,- durven aanspreken zonder de taal te beheersen ,- als kunnen werken met tolken <p>Kunnen samenwerken met tolken.</p>
Administratieve vaardigheden	<p>Nauwkeurig en stipte opvolging van administratie (bv.. Sociale administratie, financiële hulpverlening,)</p> <p>Vlotte algemene pc-vaardigheden.</p> <p>Vlotte werking met organisatie specifieke IT-tools zoals Office 365, Regas,...</p>
Houding en ingesteldheid	<p>Teamspeler: bespreekt zowel op formele als informele wijze relevante zaken met collega's, neemt actief deel aan overlegmomenten, formuleert eigen mening of voorstellen op overleg, geeft en vraagt constructieve feedback, handelt volgens wat afgesproken werd, werkt mee aan een positief werkklimaat.</p> <p>Respecteert beroepsgeheim en deontologische code, kan omgaan met morele dilemma's.</p> <p>Respectvolle houding.</p> <p>Geloof in groeimogelijkheden van mensen.</p> <p>Participatieve basishouding.</p> <p>Echtheid, authenticiteit.</p> <p>Staat open voor bijscholing: doornemen relevante literatuur en regelgeving, volgt afgesproken VTO-aanbod, woont studiedagen en congressen bij, integreert nieuw geleerde inzichten in het eigen werk, kiest relevante werkpunten voor eigen deskundigheidsontwikkeling, maakt gebruik van mogelijkheden tot intervisie en supervisie.</p>

8. Bijscholing

Het Steunpunt Mens en Samenleving organiseert volgende bijscholing voor hulpverleners die met thuislozen werken:

- Een driedaagse basiscursus voor startende hulpverleners.
- Een tweedaagse cursus over preventie van uithuiszetting.
- Een tweedaagse cursus voor hulpverleners in het begeleid wonen.
- Een driedaagse cursus over housing-first.

9. Meer weten?

Op volgende websites kun je meer informatie over thuisloosheid vinden:

- www.vvsg.be : de website van de federatie van lokale besturen
- www.caw.be : de website van de Centra Algemeen Welzijnswerk
- www.samvzw.be : de website van het Steunpunt Mens en Samenleving
- www.housingfirstbelgium.be : de website van het Belgische Housing First Lab
- www.feantsa.org : de website van de Europese koepel van de thuislozenzorg (Engelstalig)

Een basisboek over thuisloosheid: Lescauwaet D., Cools, B. e.a., Een thuis voor meer dan een dag, Mythes, feiten en verhalen over thuisloosheid, Lannoo Campus, 2014

10. Geraadpleegde bronnen

Meys, E., Hermans K., Nulmeting dak-en thuisloosheid, Eindrapport, Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, 2014

Boesveldt, N., Rapportage voorkomen terugval Utrecht, Eerste meting van vijfjarig onderzoek naar recidive dakloosheid, 2019

Werkgroep Thuisloosheid en Wonen, competentieprofiel hulpverlener, niet gepubliceerde nota, 2019

Werkgroep Thuisloosheid en Wonen, planningsnota 2019

Lescauwaet, D. Thuisloosheid beëindigen, Niet eens zo moeilijk, Steunpunt Mens en Samenleving, 2019

Bogaerts, N., Housing First Werkt, sociaal.net, 2016

Lescauwaet, D., Meer mensen in studio-opvang, sociaal.net 2020

Demaerschalk, E., e.a., Dakloosheid geen exclusief stedelijk fenomeen, 1 op 13 OCMW-cliënten heeft geen thuis, sociaal.net, 2018

11. Bijlage: enkele cases vanuit de hulpverleningspraktijk

De hiernavolgende cases zijn afkomstig uit de informatie-en adviespraktijk van het Steunpunt Mens en Samenleving. Omwille van de privacy werden persoons-organisatie en locatie gegevens, anoniem gemaakt. Sommige cases dateren van voor de coronacrisis en zouden nu, omwille van de coronamaatregelen, deels ander bejegend worden.

Verborgen thuisloosheid

- Een vrouw uit een landelijk dorp merkt dat in een oude oorlogsbunker sinds enkele dagen een koppel met een baby verblijft. Het is al november en ze maakt zich erover bezorgd, dat de leefsituatie voor dat kindje onhoudbaar is. Ik verwijs haar naar het OCMW, dat spoedig met het gezin contact weet te leggen. Het koppel blijkt uit de gemeente afkomstig te zijn en was omwille van huurachterstal uit huis gezet. Ze waren enkele dagen bij kennissen ingetrokken, maar met dat kindje, en de kleine behuizing van die kennis, konden ze daar niet langer verblijven. Het OCMW beschikte niet over een noodwoning, en kon dus zelf direct niet voor opvang zorgen. Bij het CAW uit de regio was er pas de volgende week een opvangstudio vrij. Via de OCMW-voorzitter werd voor die week, een overbrugging geregeld in een goedkoop hotel. De OCMW-hulpverlener en de CAW-hulpverlener starten meteen in samenspraak met het koppel een hulpverleningsplan op. Het OCMW zou instaan voor het inkomen, en de toeleiding naar tewerkstelling. Het CAW voor de studio-opvang en de toeleiding naar een vaste woonst. De vrouw van het koppel kon al snel als sociaal tewerkgestelde poetshulp aan de slag bij het OCMW. De man vond na enkele interims vast werk. Via het CAW kregen ze na een drietal maanden versneld een sociale woning toegewezen.
- A. is een jonge vrouw van 20 jaar. Ze verblijft samen met haar jongere zus, bij haar moeder die in een vechtscheiding zit. Omdat er geen onderhoudsgeld betaald wordt, heeft de moeder aan A. gevraagd om zo snel als mogelijk, het huis te verlaten. A. volgt een opleiding bij de VDAB, maar heeft geen eigen inkomen. Ze weet niet wat te doen, maar wil zeker niet in een opvangcentrum voor thuislozen terecht komen. Via een verwijzing naar het JAC, wordt bekomen dat A. een wachtuitkering verkrijgt, waardoor de financiële situatie minder urgent wordt. Ook voor de moeder wordt een leefloon geregeld, alsook voorschotten op het onderhoudsgeld. A. kan nu haar opleiding verder afmaken, sparen voor een huurwaarborg, en dan woonst zoeken. Ze wordt daarbij begeleid door het JAC, omdat ze nog nooit zelfstandig heeft gewoond.

Dreigende uithuiszetting

S. is een gescheiden vrouw, met 2 kinderen van 14 en 17 jaar. Ze woont in een sociale woning. In feite een tuinwijk. Bij de huisvestingsmaatschappij, waren er al klachten binnengekomen van de burens, over het gebrek aan tuinonderhoud. Als de komende maanden ook de huurbetaling achter blijft, schrijft de huisvestingsmaatschappij de vrouw daarover aan. Een medewerker van de sociale dienst van de huisvestingsmaatschappij, ging bij de vrouw langs en kwam toen het volgende te weten. S. was na een niet effectieve hernia-operatie, haar werk kwijtgeraakt, en op invaliditeit beland. Bovendien kampte ze met

depressieve gevoelens. Meer dan in de zetel liggen en wat tv kijken, deed ze niet. Ze vertelde ook dat haar zoon, het zeer slecht deed op school, alhoewel hij daarvoor steeds goede resultaten had. Haar ex had al bedreigd, om het onderhoudsgeld niet meer te betalen, als de studieresultaten achterwege bleven. De jongen gebruikte ook cannabis, en zat vaak de hele nacht op z'n computer online te poken. Van enige medewerking in het huishouden, en het tuinonderhoud, wat hij vroeger deed, was al maanden geen sprake meer. De medewerker van de huisvestingsmaatschappij zag al snel in, dat de situatie van het gezin te complex was, om zelf te begeleiden, en deed beroep op het CAW, waarmee ze een samenwerkingsovereenkomst hadden. Via de begeleiding van de preventieve woonbegeleider van het CAW, kon al vrij snel het volgende geregeld worden: een vrijwilliger uit een buurtorganisatie was bereid de tuin te onderhouden, de vrouw werd voor haar depressie toegeleid naar het wijkgezondheidscentrum, via het OCMW werd poets-hulp georganiseerd. Omdat de invaliditeitsuitkering van de vrouw, samen met het onderhoudsgeld, voldoende was om de huur te betalen, stelde er zich eigenlijk geen inkomensprobleem. De huurachterstal werd dan ook spoedig aangezuiverd, waardoor de dreigende uithuiszetting gekeerd was. De CAW -begeleidster vernam na een tijd echter ook dat S. aangaf, dat er geregeld geld uit haar portefeuille verdween. Ze verdacht haar zoon daarvan, maar had daar geen bewijs voor, alhoewel dit al tot zware conflicten had geleid. Het gedrag van de zoon, ook op het vlak van het volgen van lessen, bleef problematisch. De jongen stond evenmin open voor begeleiding. Intussen had het CAW, omdat er geen uithuiszetting meer dreigde, de begeleiding van het gezin, intern doorgeschakeld naar een ambulante woonbegeleider. In het gedrag van de zoon, kwam pas een positieve kentering, toen hij 18 werd en de schoolplicht wegviel. Na enkel interims kon de jongen aan de slag met een werkervaringscontract in een renovatiebedrijf, waar één van z'n vrienden werkte. Hierdoor verminderde ook het online poken en het nachtelijk cannabisgebruik.

In de opvang

I., een man van 22 jaar, was voorwaardelijk vrijgekomen na een straf van 2 jaar voor het veroorzaken van een dodelijk ongeval en rijden onder invloed. Op het ogenblik van de feiten was I. beroepsmilitair en dronk hij buitensporig veel. Bij z'n vrijlating, kon hij terecht bij een tante die zich altijd over hem had ontfemd. Die tante was ook personeelsdirecteur in een groot installatiebedrijf, en had ervoor gezorgd, dat I. daar kon werken als magazijnier. Dit alles evenwel op voorwaarde dat I. alcoholgebruik, achterwege liet, wat trouwens ook één van z'n vrijlatingsvoorwaarden was. Maar dat liep al spoedig verkeerd. I. begon terug zwaar te drinken, en verloor z'n werk na een slaande ruzie met z'n ploegbaas. Z'n tante was ook niet langer bereid om hem te huisvesten, en contacteerde de justitieassistent. In afwachting, van wat er met de voorwaardelijke vrijlating diende te gebeuren, contacteerde deze een crisisopvangcentrum. Er was plaats vrij en I. werd er opgenomen. Bij het opnamesgesprek bleek echter dat I. destijds in een groep scouts was gereden, die op tocht waren, en waarbij één van de scouts was overleden. De begeleidster in het crisisopvangcentrum, was zelf oud scoutsleidster, en had in haar groep ook zoiets meegemaakt. Ze voelde omwille van deze ingrijpende gebeurtenis uit haar verleden aan, dat ze niet in staat was om I. juist te begeleiden. Ze besprak dit met haar teamverantwoordelijke, die daar begrip voor had en een andere begeleider inschakelde voor de opvang van I.

Housing-first

J. had een lang verleden als thuisloze achter te rug. De laatste jaren was hij zowel vaste cliënt in de nachtopvang, als op de ontweningsafdeling van het psychiatrisch ziekenhuis. Met de opstart van een housing-first project in de regio, wist men voor J. een alternatief te vinden, voor een langdurig verblijf in de nachtopvang. Hij kon terecht op een studio, en kreeg begeleiding. Het alcoholgebruik bleef wel aanwezig, maar de eigen woonst, inrichting ervan, stimuleerden J. om terug aan het lezen te gaan, iets wat hij altijd graag gedaan had. Maar na verloop van enkele maanden begon J. zich op z'n studio toch meer en meer eenzaam te voelen. Zijn enige 'vrienden' situeerden zich in het daklozenmilieu, en daar wilde hij absoluut niet naar terug. Betaald werk zat er niet in, want J. stond al jaren op invaliditeit. Uiteindelijk kon hij als vrijwilliger aan de slag, mits hij daar niet dronk, in de gemeentelijke bibliotheek. Dit vooruitzicht bracht J. er ook toe om met z'n begeleider z'n alcoholgebruik te bespreken. Iets wat hij voordien nooit had gewild.

Colofon

SAM, steunpunt Mens en Samenleving

Vooruitgangstraat 323 bus 2 – 1030 Brussel

+32 488 77 88 99 – info@samvzw.be

www.samvzw.be

Publicatiedatum

1 oktober 2020

Auteurs

Danny Lescauwaet m.m.v. Kathy Renaudin en Piet Steenssens

Partners

Sectorale werkgroep thuisloosheid en wonen van de CAW-groep

